

5K

GÜDEK

Güvenlik Denetim Kontrol

BÖLÜM:

5- YÖNETİM SİSTEMLERİ

KONU:

5K- DUR VE DÜŞÜN YÖNTEMİ

İçindekiler

DUR VE DÜŞÜN YÖNTEMİ	2
Dur ve Düşün Süreci	2
Bu yöntem Nedir?	2
Nasıl uygulanır?	2
Çalışmalar Sırasında yapılacaklar	3
Bu metodun faydaları	3
Uygulamada Pratik Öneriler	4
Kaynak İhtiyaçları	4
Yönetim Taahhüdü	5
Olası Engeller ve Çözüm Önerileri	5

DUR VE DÜŞÜN YÖNTEMİ

Dur ve düşün (stepback) yöntemi ile İş Sağlığı ve Güvenliğinde tehlikeleri tespit ve önlemleri araştırma için kullanılacak başka bir metottur.

İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği biriminde çalışmalarda iş güvenliğini sağlamak için kurulan sistemlerde araştırma ve önlem alma çalışmalarında daha reel¹ sonuç elde edilebilir. Risk analizlerinin daha etkin hale getirilmesi amacıyla birçok firma bu yöntemi uygulamalarında kullanmaktadır.

Dur ve Düşün Süreci

Dur ve Düşün süreci, iş yeri güvenliğini artırmak, saha düzeyinde tehlike değerlendirme ve önlem almada iyi bir yöntemidir. Çalışanları, tüm aşamalarında tehlikeleri görme ve kontrol önlemlerini uygulama bilincini teşvik eder. Özellikle yüksek riskli ve hızla değişen iş ortamında bu yöntem hayati bir önem taşır ve potansiyel risklerin azaltılmasını sağlar.

Bu yöntem Nedir?

Konuyu araştırmadan önce geriye çekilip olaya geniş bir bakış açısı ile bakmaktır.

Konunu, zihinsel bir harita yöntemi ile gözden geçirilir. (7A- Eğitim ve Uygulama) dosyasında zihinsel harita nasıl uygulanacağı geniş bir şekilde anlatılmıştır.

1. Hazırlanan zihinsel haritasında olayın bağlantıları belirlenir, bunlar üzerinden yapılacak işlemler ve alınacak önlemler plânlanır.
2. Bu yaklaşım, pratik risk analizi çalışmalarında ve İSG yöntemin diğer tüm ekip çalışmalarında uygulanır.

Nasıl uygulanır?

Yapılacak bir işlem ve işte öncelikle,

1. Çevre durumu ve konuyu üstlenilecek görevlilerin imkânları değerlendirmek için kısa bir süre düşünülür,
2. Çalışma ortamını, yakın çevredeki faaliyetleri ve olası etkileşimleri gözden geçirilir,
3. Durumu zihinsel olarak değerlendirilir, olası tehlikeler belirlenir ve kontrollerin uygulanabilirliği kontrol edilir,

¹ Reel doğruluk, başlıca ya da yapay olmayan gibi anlamlar kapsamında ele alınır (TDK)

4. Bulunan gözlem ve plânlar ekipte görevli diğer çalışanlarla paylaşarak ortak bir anlayış oluşturulur.

Çalışmalar Sırasında yapılacaklar

1. **Sürece odaklanın:** Uzun süreli çalışmalarda sık sık, rutin işlerde ise periyodik olarak, çevreyi ve işin ilerleyişini kontrol ve değerlendirmeler yapılmalıdır.
2. **Değişiklikleri kontrollü takip edin:** Çalışma süreçlerinde, görev kapsamında veya beklenmedik tehlike olasılığına karşı dikkatli olun.
3. **Gözlemleyin ve müdahale edin:** Güvensiz koşullar ortaya çıktığında işi ilgililere haber vererek, durum tehlikeli ise işi hemen durdurun ve durumu değerlendirin.
4. **Kontrol ve değerlendirme yapın,** çalışmalarını periyodik olarak kontrol edin ve alınan önlemlerin etkinliğini bir formla kontrol edin,
5. **Geri bildirimler isteyin,** çalışan yetkililere sorumluk verin ve hazırlanan formlar üzerinden plânlanan periyotlarda raporlar isteyin,
6. **Alınan rapor ve bilgileri kayda geçirin.** Alınan tüm raporları sıralı olarak bilgisayara kaydedin (*Konu başına tarih olarak 2504056 gibi yıl, ay, gün haftanın gününü yazın*) bu size konuyu yazdığınız tarihi günüyle beraber bildirir. Konuları buna göre sıralayın

3

Bu metodun faydaları

Tehlike yönetimini işin her aşamasına entegre eder ve aşağıdaki avantajları sağlar:

- Ortamlardaki risklerin dinamik olarak izlenmesini sağlar.
- Dinamik olarak izlemelerde gözden kaçabilecek ya da anlık ortaya tehlikeleri belirler.
- Belirlenen risklerin güvenlik tartışmalarını daha sık yapılmasını sağlayarak ortak sorumluluk bilinci oluşturur.
- Kaza ve önlem kayıtlarının düzenli tutulmasını ve geçmişte olan kazaların nedenleri ve alınan önlemlerin etkinliğinin sonuçlarının tartışılması ile çalışanlarda bilinç sağlar.
- Tehlike Yönetimi Kültürünü Geliştirir, güvenlik tartışmalarını günlük iş süreçlerine entegre eder.
- Bu yaklaşım, tehlike tanımlama ve yönetimini doğal bir alışkanlık haline getirerek genel güvenlik performansını iyileştirir.

- Yapılacak Risk analizinde ufuk açar, başlangıçta tehlikeleri tespit ve gerçek zamanlı tehlike yönetimiyle risklerin sürekli olarak izlenme ve kontrol edilmesini kolaylaştırır.

Uygulamada Pratik Öneriler

Farkındalık yaratmak için, tüm çalışanlara (beyaz yaka, mavi yaka) sorumlulukları çerçevesinde Dur ve Düşün metodu hakkında eğitimler verilmelidir. Bunun için,

1) Günlük Çalışmalara entegre etme

- a. Yeni başlanan her işte “Dur ve Düşün” konusu metot görüşülüp tartışılmalı,
- b. Yemekhane ve dinlenme yerlerinde “Dur ve Düşün metodu” tanıtıcı yazıları asılmalı,
- c. Ekip liderlerinin çalışma ekibiyle beraber tartışarak çözümler bulmalı,

2) İzleme ve Geri Bildirim

- a. Denetçiler, sürecin doğru uygulandığından emin olmak için gözlemler yapmalı ve çalışanlara geri bildirim yapmalıdır.
- b. Toplanan bilgiler ve raporlar, gelecekteki güvenlik stratejileri için kullanılmalıdır,

Kaynak İhtiyaçları

Dur ve Düşün yönteminin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için belirli kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır:

1) Eğitim ve Farkındalık Kaynakları:

- a. Çalışanlar için kapsamlı eğitim materyalleri ve e-öğrenme modülleri olmalı,
- b. Uygulamalı çalışmalar, seminerler ve atölye çalışmaları olmalı,
- c. Düzenli eğitim programları yapılmalı ve gerektiğinde eğitimler verilerek sistemin etkili ve güncel kalması sağlanmalı.

2) Zaman ve İnsan Kaynakları:

- a. Sürecin her aşamasında, iş gücü ve ortam değerlendirilmeli ve plânlanmalı,
- b. Yöneticilerin ve ekip liderlerinin "Dur ve Düşün" sürecini aktif olarak desteklemeli,
- c. İnsan Kaynakları, işletmenin personel ihtiyaç ve sağlık durumları takip edilmeli,

3) İzleme ve Değerlendirme Araçları:

- a. Çalışanların süreci iş güvenliğine uygun şekilde uygulayıp uygulamadığını takip edebilecek kontrol listeleri ve denetim yöntemleri bulup uygulamaları,

- b. İş güvenliği süreçlerinin takibi için araçlar ve yazılımları hazırlamaları (gözlem raporları, güvenlik değerlendirmeleri).

4) İletişim Altyapısı:

- a. Üst yönetici ile saha yönetici kadroları için ayrı ayrı WhatsApp grupları kurulmalı,
b. Denetim ve sonuç raporları ilgili gruplara aksatılmadan bilgilendirilmeli,
c. Ekip üyeleri arasındaki güvenli bilgi paylaşımı teşvik edilmeli,

Yönetim Taahhüdü

Üst yönetimin tarafından "Dur ve Düşün metodu" benimsenmeli ve uygulanması için alt kademeler teşvik edilmeli, etkin bir şekilde uygulanabilmesi için üst yönetimin taahhüdünde belirtilmelidir. Yönetim, bu sürecin güvenlik kültürüne entegre edilmesi için şu adımları atmalıdır:

- 1) **Yönetim Desteği ve İletişimi:** Sürecin kurumsal düzeyde teşvik edilmesi için yönetim, ekip liderleriyle düzenli toplantılar yapmalı ve sürecin her seviyede benimsenmesini sağlamalıdır.
- 2) **Kaynak Sağlama:** Yönetim, gerekli eğitim kaynaklarını ve zaman ayırma olanaklarını sağlayarak sürecin uygulanabilirliğini artırmalıdır.
- 3) **Performans İzleme ve İyileştirme:** Yönetim, sürecin etkinliğini izlemeli ve toplanan geri bildirimlerle sürekli iyileştirmeyi teşvik etmelidir.

Olası Engeller ve Çözüm Önerileri

- **Zaman:** İş yerindeki yoğun tempoya bağlı olarak çalışanlar "Dur ve Düşün" sürecine zaman ayırmada zorluk olabilir, engeli aşmak için işin önceliğine göre zaman plânlaması yapılarak, uygulamalar kısalabilir ve alışkanlıklar gelişir.
- **Yeniliğe Direnci:** Yeni bir yöntemle çoğunlukla dirençler oluşabilir bu durumlar eğitimle farkındalık yaratılarak süreç benimsenir ve çalışanların katılımı sağlanır.
- **İletişimin önemi:** Ekip üyeleri arasında sürekli etkili iletişim sağlanabilmesi için iletişim araçlarının etkin kullanımı ve düzenli toplantılar yapılarak ekip içi bilgi paylaşımı ve koordinasyon sağlanmış olur.
- **Uygulamanın etkinliği:** Uygulamanın her seferinde doğru ve sonuç alıcı olmasına dikkat edilmeli ve yaygınlaşması sağlanmalı.

- **Sürecin etkinliği:** Denetim sisteminin kurulup geri bildirimlerin alınıp bu bilgiler muhakkak kaydedilmelidir. Eksiklikler üzerine düzenli değerlendirmeler yapılmalıdır. Olumlu uygulamalar duyurularak çalışanlar motive edilmelidir.

Senaryo: Ekipman bakımı yapılacak bir atölye çalışması. Çalışanlar, ekipman bakımına başlamadan önce,

- Bu aşamada hareketli parçalar neler,
- Elektrik sorunları ve yanıcı malzeme potansiyel tehlikeler var mı?
- Ayrıca, ekipman kilitleme prosedürleri uygulanmış mı?
- Kişisel koruyucu donanımın (KKD) kullanımı sağlanmış mı?
Bakım durumu ilgili birimlere saat ve süresi bildirilmiş mi?
- Çevresinde önlemler alınmış mı?
- Yapılacak bakım işlemi açık bir şekilde belirtilmiş mi?
- Acil durumlar için önlemler alınmış mı?
- Bakım işlemi tamamlandığında hangi operasyonlar ve ilgili birimler haberdar edileceği belirlenmiş mi?

Bu durumlar çok kısa bir zamanda görüşüldükten sonra işe başlanması bir “Dur Düşün” metodu uygulamasıdır

Sonuç

Dur ve Düşün, iş güvenliğinde risklerin atlamadan tespitinde, alınacak önlemlerin verimli bir şekilde uygulanmasında zaman kazandırıcı yöntemdir. Bu yöntemi benimseyen kuruluşlar, çalışanlarının iş güvenliğini sağlamada, kazaları önlemede plânlı iş süreçlerinde huzurlu çalışmayı sağlamada önemli bir adım atmış olur.

Kaynak: Philip C. Kendall, Vahdet Görmez